

Planowanie partycypacyjne
jako droga do integracji różnych grup zawodowych
dla czynnej ochrony i zrównoważonego użytkowania
przyrody polskich miast

Miasto Mielec

Działanie 4

Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie
opcji rozwiązania problemu

Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Raport cząstkowy

Główny Instytut Górnictwa

Zakład Ochrony Wód

Katowice, 2018 r.

Niniejsze materiały zostały opublikowane dzięki dofinansowaniu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
Za ich treść odpowiada wyłącznie Główny Instytut Górnictwa

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	3
1. OPIS RAM DZIAŁANIA	4
1.1. Cel drugiej sesji warsztatowej	4
1.2. Metodyczne i techniczne zasady drugiej sesji warsztatowej.....	5
1.3. Porządek warsztatu	6
1.4. Uczestnicy warsztatów	6
2. KLUCZOWE POWIĄZANIA MIĘDZYSEKTOROWE DLA GOSPODAROWANIA ZASOBAMI PRZYRODY MIASTA	7
2.1. Metodyka	7
2.3. Wyniki badania ankietowego	17
2.3.1. Pierwsza część – wypracowanie rekomendacji dla zasad działania „na styku” sektorów/dyscyplin/grup interesu. Wypracowanie propozycji ulepszeń systemowych nakierowanych na międzysektorową integrację w zarządzaniu zasobami przyrody miasta.....	17
2.3.2. Druga część – sporządzenie mapy siły powiązań międzysektorowych /interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu.....	24
2.3.3. Podsumowanie	25
3. ZASADY WSPÓŁDZIAŁANIA SEKTORÓW, DYSCYPLIN, GRUP INTERESU	26
3.1. Zasady współdziałania	26
3.2. Dobre przykłady współdziałania w wybranych miastach Polski	27
3.3. Zasady współdziałania sektorów i grup interesu dla zarządzania przyrodą i gospodarowania terenem zielonym w rejonie ulic Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu	30
4. PROPOZYCJE ULEPSZEŃ SYSTEMOWYCH ZARZĄDZANIA ZASOBAMI PRZYRODY MIASTA Z UWZGLĘDNIENIEM MIĘDZYSEKTOROWEJ INTEGRACJI.....	32
4.1. Identyfikacja niezbędnych ulepszeń	32
4.2. Wstępny model konceptualny zarządzania.....	32
5. KONCEPCJA DOCELOWYCH ROZWIĄZAŃ PRZESTRZENNYCH I KRAJOBRAZOWYCH DLA PRZEDMIOTOWEGO TERENU	34
5.1. Przebieg prac nad koncepcją zagospodarowania terenu problemowego.....	34
5.2. Koncepcja zagospodarowania terenu problemowego	36
5.3. Główne założenia koncepcji	40
5.4. Strefy funkcjonalne	41
5.5. Prace warsztatowe nad proponowanymi konkretnymi działaniami praktycznymi w obszarze zarządzania przyrodą terenu problemowego	47
SPIS RYSUNKÓW	49
SPIS TABEL.....	50

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

WYKAZ SKRÓTÓW

OŚZK	Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego
UGG	Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji
GO	Biuro Gospodarki Odpadami
BPS	Biuro Promocji i Sportu
Ed	Wydział Edukacji
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
MPGK	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
ZZM	Zarząd Zieleni Miejskiej
ZIM	Zarząd Inwestycji Miejskich
ANGST+	Accessible Nature Greenspace

1. OPIS RAM DZIAŁANIA

1.1. Cel drugiej sesji warsztatowej

Działanie 4 Drugi etap integracji grupy docelowej: wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu – przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej obejmowało wspólne wypracowanie opcji ochrony i wykorzystania problemowego obiektu przyrodniczego, którym jest teren zielony w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu.

Rysunek 1. Wizja terenowa w obszarze problemowym przedstawiciele wybranych grup zawodowych

Aby osiągnąć postawiony cel przeprowadzono drugą sesję warsztatową z wytypowaną na wcześniejszych etapach projektu grupą docelową.

Celem drugiej sesji warsztatowej było opracowanie mapy powiązań międzysektorowych dla gospodarowania analizowanym terenem, wypracowanie rekomendacji dla zasad działania „na styku” poszczególnych grup interesu oraz opracowanie założeń/koncepcji konkretnych działań praktycznych na rzecz gospodarowania przyrodą terenu zielonego w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności.

1.2. Metodyczne i techniczne zasady drugiej sesji warsztatowej

Przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej poprzedzało:

- przygotowanie i przeprowadzenie telekonferencji,
- opracowanie materiałów warsztatowych w oparciu o wyniki pierwszej sesji warsztatowej, rezultaty współpracy w e-przestrzeni oraz w oparciu o ustalenia z telekonferencji.

Druga sesja warsztatowa obejmowała:

- identyfikację powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych, kluczowych dla gospodarowania zasobami przyrody w mieście,
- sformułowanie rekomendacji dla sposobów działań „na styku” sektorów/dyscyplin/grup interesu,
- sformułowanie rekomendacji innowacji dla międzysektorowej integracji w planowaniu/kreowaniu/ochronie/gospodarowaniu/zarządzaniu zasobami przyrody,
- opracowanie założeń/koncepcji konkretnych działań praktycznych dla przyrody miasta, z uwzględnieniem współpracy między różnymi grupami zawodowymi (w rozumieniu sektorowym),
- integrację dorobku warsztatów: przedstawienie wstępnej wizualizacji docelowych rozwiązań przestrzennych/krajobrazowych i wypracowanie wstępnego modelu konceptualnego zarządzania dla przedmiotowego terenu.

Prace warsztatowe prowadzono z uwzględnieniem poniższych zasad:

- Spotykamy się po to, aby rozwiązać problem.
- W warsztatach biorą udział osoby/instytucje, które wykazują się dobrą wolą w rozwiązaniu problemu.
- Każde środowisko/sektor ma określony zasób wiedzy na temat problemu/projektu.
- Słuchamy się wzajemnie, bo tylko wtedy jesteśmy w stanie wypracować wspólne rozwiązanie.
- Wskazanie barier i problemów ma na celu dostosowanie projektu do rzeczywistych możliwości zagospodarowania terenu, nie ma charakteru „złej woli”.

Efektem spotkania w ujęciu produktywnym było przygotowanie niniejszego raportu z uwzględnieniem dorobku współpracy kontynuowanej po spotkaniu warsztatowym i upublicznienie jej w przestrzeni elektronicznej jako e-book.

1.3. Porządek warsztatu

Druga sesja warsztatowa obejmowała pięć części wyszczególnionych w Tabeli 1.

Tabela 1. Zakres tematyczny drugiej sesji warsztatowej

ZAKRES TEMATYCZNY		METODA
1	Powitanie i prezentacja wprowadzająca do tematu spotkania	wykład
2	Opracowanie mapy powiązań międzysektorowych dla gospodarowania analizowanym terenem i wypracowanie rekomendacji dla zasad działania „na styku” poszczególnych grup interesu	wykład dyskusja moderowana prace warsztatowe
3	Wypracowanie propozycji ulepszeń systemowych	wykład dyskusja moderowana
4	Opracowanie założeń/koncepcji konkretnych działań praktycznych na rzecz gospodarowania przyrodą analizowanego terenu	wykład prace warsztatowe
5	Zakres działań docelowych rozwiązań przestrzennych/krajobrazowych dla analizowanego terenu	prace warsztatowe dyskusja moderowana

1.4. Uczestnicy warsztatów

W warsztatach wzięli udział mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy oraz przedstawiciele:

- Urzędu Miejskiego w Mielcu,
- Nadleśnictwa Mielec,
- Straży Miejskiej,
- Starostwa Powiatowego,
- MPGK Mielec.

2. KLUCZOWE POWIĄZANIA MIĘDZYSEKTOROWE DLA GOSPODAROWANIA ZASOBAMI PRZYRODY MIASTA

Zaangażowanie różnych grup zawodowych w proces gospodarowania i zarządzania terenami zielonymi w mieście przynosi w większości przypadków efekt synergii, w przeciwieństwie do odosobnionych działań. Zgodnie z zasadami zrównoważonego gospodarowania przyrodą i racjonalnego działania, projektując zmianę wybranego obszaru przyrodniczego z uwzględnieniem włączenia społecznego, należy uwzględnić jego przyczyny (i źródła), mechanizmy warunkujące ten stan oraz skutki zidentyfikowanego oddziaływania.

Dla określenia potencjalnych kierunków zmian w gospodarowaniu przedmiotowym terenem przyrodniczym oraz możliwości zaangażowania określonych grup interesariuszy i grup zawodowych w proces przekształcenia terenu niezbędne jest:

- wskazanie relacji przyczynowo-skutkowych między interesariuszami (w tym grupami zawodowymi),
- określenie ich wpływu na obszar problemowy.

Rozpoznanie interakcji zachodzących między wskazanymi w ankiecie grupami zawodowymi jest istotnym elementem realizacji projektu.

Zakłada się, że wzajemne zależności między grupami mogą się:

- pojawić i mogą to być relacje zarówno korzystne, jak i niekorzystne,
- nie pojawić.

2.1. Metodyka

W celu wspólnego wypracowania opcji ochrony i wykorzystania terenu zielonego w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu oraz zidentyfikowania kluczowych powiązań międzysektorowych dla gospodarowania zasobami przyrody miasta, jako narzędzia badawczego użyto zestandaryzowaną ankietę. Ankieta składała się z dwóch części. Pierwsza część zawierała pięć pytań, część drugą poświęcono na uwagi końcowe (zawartość pierwszej części ankiety przedstawiono poniżej).

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

I. PIERWSZA CZĘŚĆ – WYPRACOWANIE REKOMENDACJI DLA ZASAD DZIAŁANIA „NA STYKU” SEKTORÓW/DYSCYPLIN/GRUP INTERESU.
WYPRACOWANIE PROPOZYCJI ULEPSZEŃ SYSTEMOWYCH NAKIEROWANYCH NA MIĘDZYSEKTOROWĄ INTEGRACJĘ W ZARZĄDZANIU ZASOBAMI PRZYRODY MIASTA

1. Prosimy o wskazanie, do której grupy interesariuszy Pan/Pani należy (grupy wymieniono w kolejności alfabetycznej):

1. Media	
2. Mieszkańcy	
3. Nadleśnictwo Mielec	
4. Nauczyciele pobliskich szkół/edukatorzy ekologiczni	
5. Organizacje ekologiczne	
6. Organizacje społeczne	
7. Przedsiębiorcy	
8. Rada Miejska w Mielcu	
9. Rada osiedla przy ul. Wolności	
10. Sektor budowlany/deweloperzy	
11. Sektor komunalny (w tym m.in. MPGK Mielec)	
12. Specjalne grupy interesu	
a) osoby wykluczone społecznie	a)
b) pacjenci szpitala	b)
c) dyrekcja/pracownicy Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu	c)
13. Starostwo Powiatowe w Mielcu	
14. Straż Miejska	
15. Władze regionalne (Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki)	
16. Wydziały Urzędu Miejskiego w Mielcu:	
a) Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK)	a)
b) Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (UGG)	b)
c) Biuro Gospodarki Odpadami (GO)	c)
d) Biuro Promocji i Sportu (BPS)	d)
e) Wydział Edukacji (Ed)	e)
17. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	
18. Inne (jakie:)	

2. Prosimy o wskazanie, które środowiska/grupy interesariuszy/ sektory mają podobne interesy w kontekście wyznaczonego celu zagospodarowania terenu problemowego¹.

CEL:

Stworzenie bezpiecznej przestrzeni miejskiej o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych

Prosimy o wskazanie wszystkich istotnych grup:

1. Media	
2. Mieszkańcy	
3. Nadleśnictwo Mielec	
4. Nauczyciele pobliskich szkół/edukatorzy ekologiczni	
5. Organizacje ekologiczne	
6. Organizacje społeczne	
7. Przedsiębiorcy	
8. Rada Miejska w Mielcu	
9. Rada osiedla przy ul. Wolności	
10. Sektor budowlany/deweloperzy	
11. Sektor komunalny (w tym m.in. MPGK Mielec)	
12. Specjalne grupy interesu	
a) osoby wykluczone społecznie	a)
b) pacjenci szpitala	b)
c) dyrekcja/pracownicy Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu	c)
13. Starostwo Powiatowe w Mielcu	
14. Straż Miejska	
15. Władze regionalne (Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki)	
16. Wydziały Urzędu Miejskiego w Mielcu:	
a) Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK)	a)
b) Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (UGG)	b)
c) Biuro Gospodarki Odpadami (GO)	c)
d) Biuro Promocji i Sportu (BPS)	d)
e) Wydział Edukacji (Ed)	e)
17. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	
18. Inne (jakie:)	

Uzasadnienie (w uzasadnieniu prosimy podać nazwę sektora/grupy interesariuszy lub konkretnej firmy/jednostki):

.....
.....

¹ Zgodnie z ustaleniami podjętymi podczas III warsztatów, w lipcu 2018 r.

-
-
3. Na poprzednich warsztatach zdiagnozowano następujące bariery dla zagospodarowania terenu problemowego
(w nawiasach podano ważność poszczególnych barier w skali od 1 – najważniejsza, najistotniejsza, do 5 – mało ważna, mało istotna):

Bariery przestrzenne (P):

- Brak dogodnego połączenia (ścieżki piesze, rowerowe itp.) z innymi terenami zielonymi (1,75)
- Struktura funkcjonalno-przestrzenna najbliższego otoczenia terenu o charakterze usługowo-przemysłowym i związane z tym uciążliwości, np. hałas (2,50)
- Droga jednokierunkowa ogranicza dostępność do terenu (2,75)
- Brak dostępności od strony zachodniej (2,75)

Bariery infrastrukturalne (I):

- Nieestetyczne obrzeża terenu (1,50)
- Brak ciągów komunikacyjnych pieszo-rowerowych (2,75)
- Niespójne, nieestetyczne i nieuporządkowane elementy drobnej infrastruktury (2,75)

Bariery środowiskowe (Ś):

- Brak roślinności niskiej i średniej (2,75)
- Nieuporządkowany drzewostan – dużo starych drzew, niektóre drzewa w złej kondycji stanowiące zagrożenie dla przebywających tam ludzi (3,00)
- Nieuporządkowana roślinność, która utrudnia korzystanie z przestrzeni w sposób bezpieczny i przyjemny (3,50)
- Znaczny udział gatunku obcego – dębu czerwonego w drzewostanie (3,50)

Bariery społeczne (S):

- Odpowiednie zarządzanie i utrzymanie terenu w przyszłości (1,50)
- Brak spójności polityki dotyczącej zarządzania terenami zielonymi, jej urzędowania i utrzymania (2,25)
- Brak poczucia bezpieczeństwa w obrębie analizowanego terenu (palenie ognisk, spożywanie alkoholu, nieuporządkowana, zbyt gęsta roślinność, miejsce przebywania osób bezdomnych) (2,50)
- Pozyskanie środków finansowych (2,50)
- Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa, brak akceptacji dla proponowanych zmian (3,25)

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Prosimy o wskazanie, który z wymienionych sektorów/grup interesariuszy jest niezbędny dla przełamania wskazanych barier (P – przestrzenne, I – infrastrukturalne, Ś – środowiskowe, S – społeczne).

Prosimy o wskazanie wszystkich istotnych grup:

1. Media	
2. Mieszkańcy	
3. Nadleśnictwo Mielec	
4. Nauczyciele pobliskich szkół/edukatorzy ekologiczni	
5. Organizacje ekologiczne	
6. Organizacje społeczne	
7. Przedsiębiorcy	
8. Rada Miejska w Mielcu	
9. Rada osiedla przy ul. Wolności	
10. Sektor budowlany/deweloperzy	
11. Sektor komunalny (w tym m.in. MPGK Mielec)	
12. Specjalne grupy interesu	
a) osoby wykluczone społecznie	a)
b) pacjenci szpitala	b)
c) dyrekcja/pracownicy Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu	c)
13. Starostwo Powiatowe w Mielcu	
14. Straż Miejska	
15. Władze regionalne (Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki)	
16. Wydziały Urzędu Miejskiego w Mielcu:	
a) Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK)	a)
b) Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (UGG)	b)
c) Biuro Gospodarki Odpadami (GO)	c)
d) Biuro Promocji i Sportu (BPS)	d)
e) Wydział Edukacji (Ed)	e)
17. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	
18. Inne (jakie:)	

Dodatkowe uwagi/uzasadnienie (w uzasadnieniu można podać np. bardziej szczegółowe informacje, jak sposób przełamania bariery/proponowane rozwiązania itd.)

- ✓
-
- ✓
-
- ✓
-

4. Prosimy o wskazanie wszystkich środowisk/grup interesariuszy/sektorów, które mają pozornie przeciwstawny interes w kontekście wyznaczonego celu.
Prosimy o uzasadnienie odpowiedzi.

1. Media	
2. Mieszkańcy	
3. Nadleśnictwo Mielec	
4. Nauczyciele pobliskich szkół/edukatorzy ekologiczni	
5. Organizacje ekologiczne	
6. Organizacje społeczne	
7. Przedsiębiorcy	
8. Rada Miejska w Mielcu	
9. Rada osiedla przy ul. Wolności	
10. Sektor budowlany/deweloperzy	
11. Sektor komunalny (w tym m.in. MPGK Mielec)	
12. Specjalne grupy interesu	
a) osoby wykluczone społecznie	a)
b) pacjenci szpitala	b)
c) dyrekcja/pracownicy Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu	c)
13. Starostwo Powiatowe w Mielcu	
14. Straż Miejska	
15. Władze regionalne (Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki)	
16. Wydziały Urzędu Miejskiego w Mielcu:	
a) Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK)	a)
b) Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (UGG)	b)
c) Biuro Gospodarki Odpadami (GO)	c)
d) Biuro Promocji i Sportu (BPS)	d)
e) Wydział Edukacji (Ed)	e)
17. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	
18. Inne (jakie:)	

Uzasadnienie (w uzasadnieniu prosimy podać nazwę sektora/grupy interesariuszy/lub konkretnej firmy/jednostki):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

5. Z którymi środowiskami/instytucjami współpracowałby Pan/Pani w zakresie gospodarowania i utrzymania analizowanego terenu, aby osiągnąć wskazany cel. Prosimy wymienić te instytucje i wskazać, jaki problem pomogłyby rozwiązać.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Uwagi dodatkowe do ankiety

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Uczestnicy warsztatów wypełnili ankietę, zaznaczając właściwe sektory w odpowiedzi na poszczególne pytania. W każdej części ankiety należało zaznaczyć wszystkie właściwe sektory/grupy interesariuszy (możliwość wyboru kilku odpowiedzi). W końcowej części ankiety w miejscu „UWAGI”, w razie chęci szerszego rozwinięcia tematu, uczestnicy opisywali swoje spostrzeżenia, zaznaczając numer pytania, którego dotyczy komentarz.

Drugą część ankiety stanowiła macierz dotycząca powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności (Rysunek 2).

II. DRUGA CZĘŚĆ – SPORZĄDZENIE MAPY SIŁY POWIĄZAŃ MIĘDZYSEKTOROWYCH /INTERDYSCYPLINARNYCH KLUCZOWYCH DLA GOSPODAROWANIA TERENEM W REJONIE ULIC: KORCZAKA, PIASKOWEJ I WOLNOŚCI W MIELCU

Planowanie partycypacyjne
jako droga do integracji różnych grup zawodowych
dla czynnej ochrony i zrównoważonego użytkowania przyrody polskich miast

Warsztaty IV Ankieta

Druga część – Sporządzenie mapy siły powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu.

Prosimy o wypełnienie poniższej macierzy, wstawiając w każdą komórkę odpowiednią wartość odpowiadającą sile oddziaływania według poniższej skali.

Siła powiązań międzysektorowych w kontekście gospodarowania analizowanym terenem

SEKTOR	Media	Mieszkańcy	Sektor edukacji	Organizacje ekologiczne	Organizacje społeczne	Rada Miasta/ Dzielnicy/ Osiedla	Przedsiębiorcy	Władze lokalne	Władze regionalne	Sektor budowlany/deweloperzy	Sektor komunalny (w tym m.in. MPGK Mielec)	Specjalne grupy interesu (np. osoby wykluczone społecznie, pacjenci i pracownicy szpitala)
Media												
Mieszkańcy												
Sektor edukacji												
Organizacje ekologiczne												
Organizacje społeczne												
Rada Miasta/Dzielnicy/Osiedla												
Przedsiębiorcy												
Władze lokalne												
Władze regionalne												
Sektor budowlany/deweloperzy												
Sektor komunalny (w tym m.in. MPGK Mielec)												
Specjalne grupy interesu (np. osoby wykluczone społecznie, pacjenci i pracownicy szpitala)												

Rysunek 2. Druga część ankiety: Macierz – sporządzenie mapy powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności.

Na przecięciu sektorów uczestnicy warsztatów wpisali wartość liczbową obrazującą siłę oddziaływania jednego sektora na drugi według skali przedstawionej w Tabeli 2.

Tabela 2. Skala powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania fragmentem doliny Dopływu spod Konopnicy

Wskaźnik oddziaływania		Nazwa oddziaływania
++	DODATNIE	silne powiązanie dodatnie
+		słabe powiązanie dodatnie
0		brak oddziaływań
-	UJEMNE	słabe powiązanie ujemne
--		silne powiązanie ujemne

Wartości dodatnie wskazują wpływ pozytywny/korelację dodatnią, natomiast ujemne wpływ negatywny/korelację ujemną. W przypadku braku powiązań wpisywano 0.

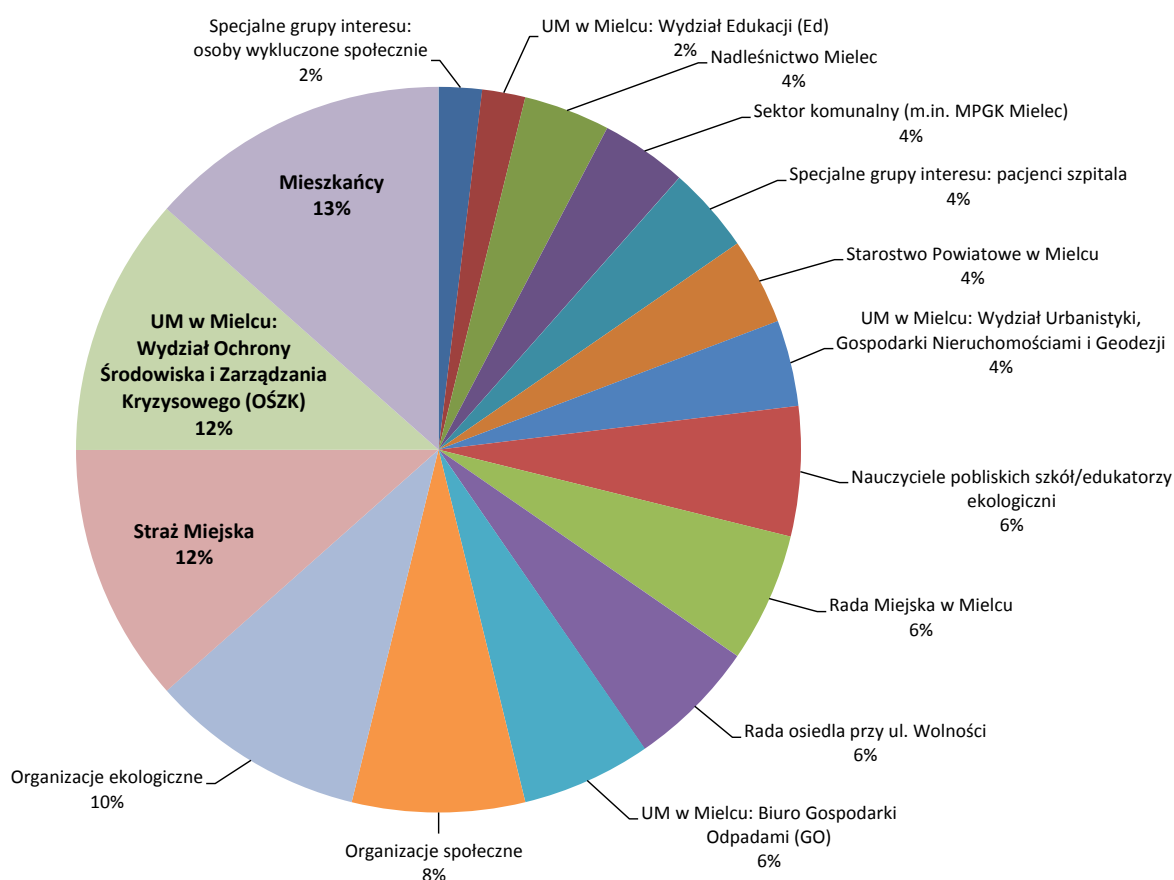
Badanie ankietowe miało na celu:

- zintegrowanie środowisk o podobnych interesach,
- wypracowanie wspólnego celu,
- przedyskutowanie barier i sposobów ich pokonania,
- wytypowanie instytucji, które mogą pomóc w osiągnięciu celu projektu.

2.3. Wyniki badania ankietowego

2.3.1. Pierwsza część – wypracowanie rekomendacji dla zasad działania „na styku” sektorów/dyscyplin/grup interesu. Wypracowanie propozycji ulepszeń systemowych nakierowanych na międzysektorową integrację w zarządzaniu zasobami przyrody miasta

Jednym z celów badania było zintegrowanie środowisk o podobnych interesach. Uczestnicy zostali poproszeni o wskazanie środowisk/grup interesariuszy/sektorów, które mają podobne interesy w kontekście wyznaczonego celu zagospodarowania terenu problemowego, który brzmi: „Stworzenie bezpiecznej przestrzeni miejskiej o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych”. Na wykresie (Rysunek 3) przedstawiono częstotliwość wskazań (w %) poszczególnych sektorów przez uczestników warsztatów.

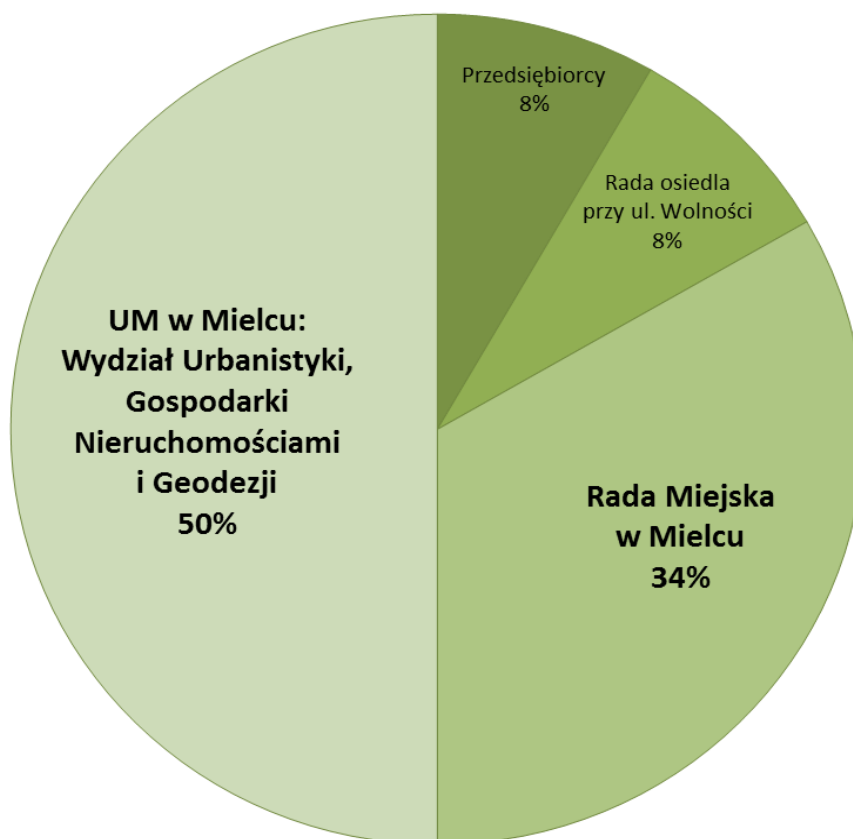

Rysunek 3. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów, które mają podobne interesy w kontekście wyznaczonego celu zagospodarowania terenu problemowego

Najczęściej wskazywano na Mieszkańców (13%). Analizowany teren problemowy zgodnie z założeniem ma stanowić bezpieczną przestrzeń o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, ma służyć mieszkańcom jako miejsce wypoczynku i rekreacji. Zgodnie z założonym celem powinien być wykreowany według określonych zasad i uwzględniać zróżnicowane potrzeby społeczeństwa. Niewątpliwie wszystkie aspekty kształtowania terenów zielonych powinny być ze sobą zintegrowane, aby takie jednostki zieleni mogły w pełni służyć mieszkańcom, zaspokajając ich potrzeby i przyczyniając się do poprawy jakości

ich życia. Uczestnicy warsztatów często wskazywali również na Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (Wydział OŚZK) Urzędu Miejskiego w Mielcu (12%) i Straż Miejską (12%).

W kolejnym pytaniu uczestnicy warsztatów zostali poproszeni o wskazanie, który z wymienionych sektorów/grup interesariuszy jest niezbędny dla przełamania barier zagospodarowania terenu problemowego (identyfikacji i hierarchizacji barier dokonano podczas III warsztatów, co zostało opisane w Raporcie z działania 3). W celu przełamania barier przestrzennych jako grupy interesariuszy niezbędne w procesie partycypacji wskazano Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (50%) i Radę Miejską (34%) (Rysunek 4).

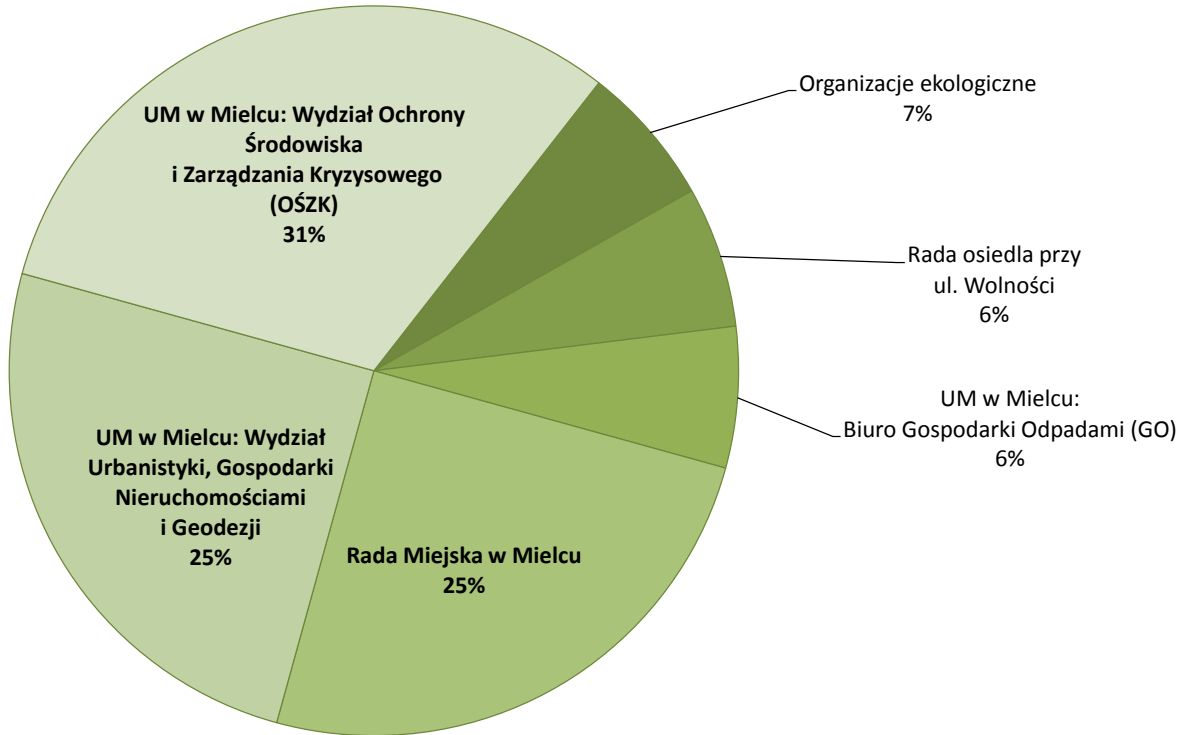
Rysunek 4. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier przestrzennych zagospodarowania terenu problemowego

Polityka przestrzenna miast powinna dążyć do zachowania zasobów przyrodniczych miasta i do formowania terenów zieleni w ciągły system przyrodniczy. Jest to konieczne do zachowania nie tylko różnorodności biologicznej, ale także do zapewnienia odpowiedniej jakości życia mieszkańców miast i zrównoważonego rozwoju na terenach miejskich. Zrównoważone planowanie przestrzenne powinno uwzględniać spójność miejskich ekosystemów, umożliwiającą m.in. regulowanie lokalnego klimatu i obiegu wody, stwarzających siedliska życia i migracji gatunków (ciągłość funkcji ekologicznych), możliwość rekreacji i wykorzystania/tworzenia korytarzy transportowych (dla transportu niezmotoryzowanego). W skali lokalnej istotne jest, aby usługi ekosystemowe były uwzględnione w procesie planistycznym w skali dzielnicy, miasta czy obszaru funkcjonalnego, a nie tylko w wytycznych na poziomie regionalnym czy krajowym.

W polityce przestrzennej trzeba zatem pamiętać o tym, że miasto nie stanowi wyłącznie mozaiki terenów w różny sposób i w różnym stopniu zagospodarowanych, ale przede wszystkim jest środowiskiem życia jego mieszkańców. Dlatego zarządzający przestrzenią jednostki administracyjnej powinni mieć to na uwadze i dążyć do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców związanych z dostępem do terenów zielonych, które stwarzają możliwość obcowania z naturą, są miejscem rekreacji i wypoczynku. Zieleni miejska powinna stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych, które powinny dążyć do zapewnienia właściwych proporcji i relacji przestrzennych między terenami zieleni miejskiej a terenami zabudowanymi.

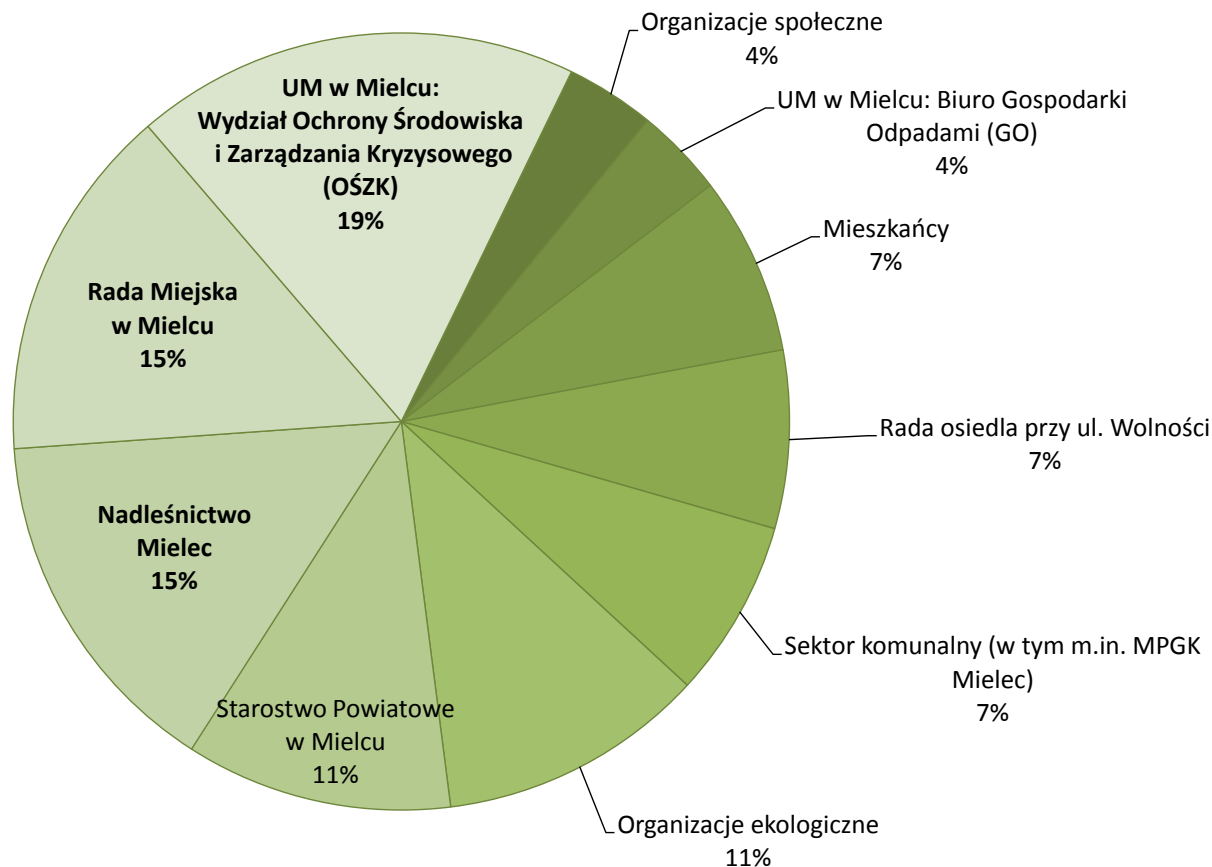
Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Dla przełamania barier infrastrukturalnych jako istotną grupę interesariuszy wskazano Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK) (31%) oraz Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (25%) Urzędu Miejskiego w Mielcu oraz Radę Miejską w Mielcu (25%) (Rysunek 5).

Rysunek 5. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier infrastrukturalnych zagospodarowania terenu problemowego

Według respondentów, aby przełamać bariery środowiskowe dla dobrego urzędowania i gospodarowania terenem problemowym niezbędne jest zaangażowanie Wydziału Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK) UM w Mielcu – 19% wskazań, Rady Miejskiej w Mielcu (15%) oraz Nadleśnictwa Mielec (15%) (Rysunek 6).

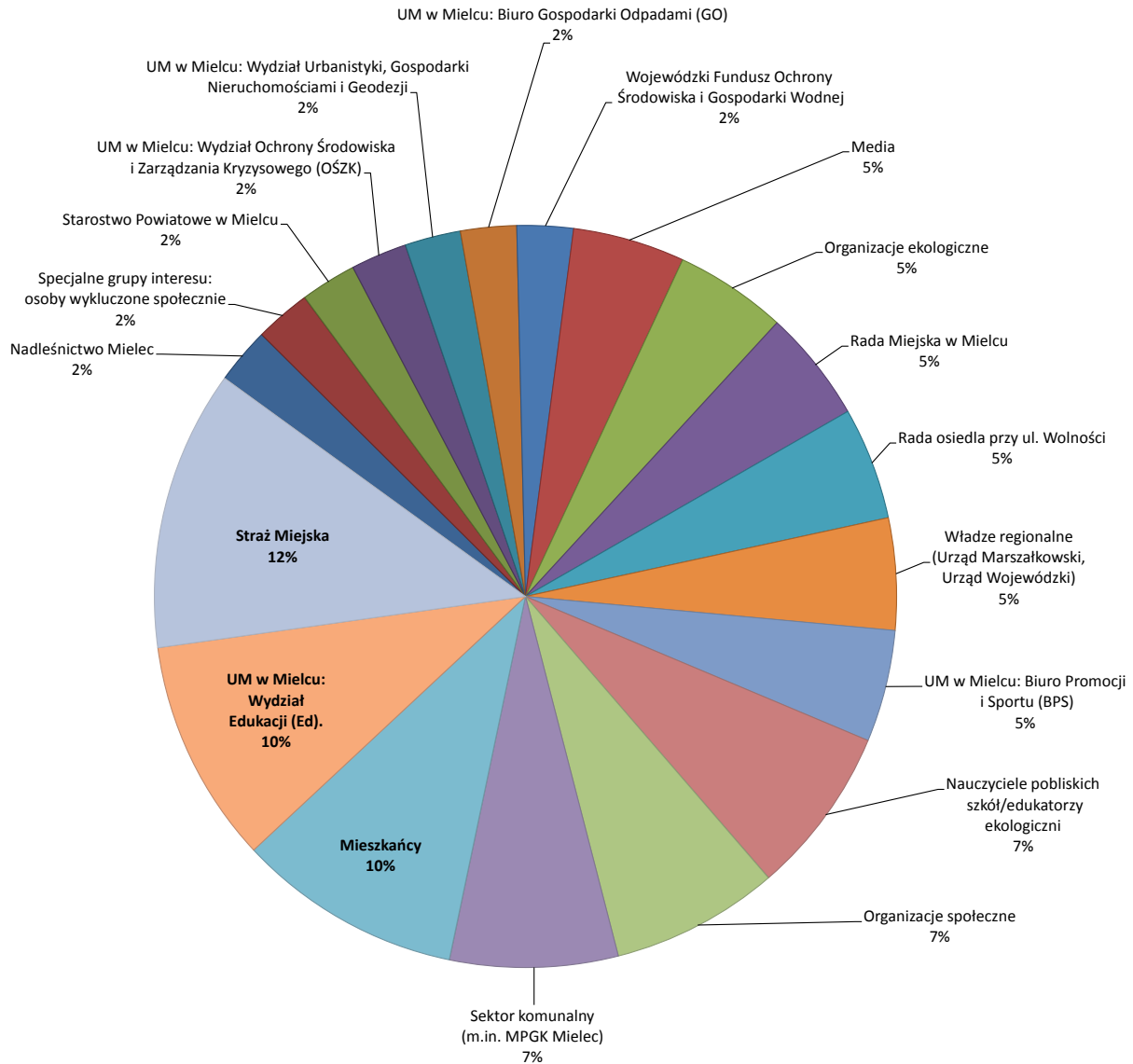
Rysunek 6. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier środowiskowych zagospodarowania terenu problemowego

Wskazano również, że aktywne włączenie Rady Miejskiej w Mielcu i Nadleśnictwa Mielec w proces partycypacji, może pomóc w przełamaniu zdiagnozowanych barier środowiskowych.

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

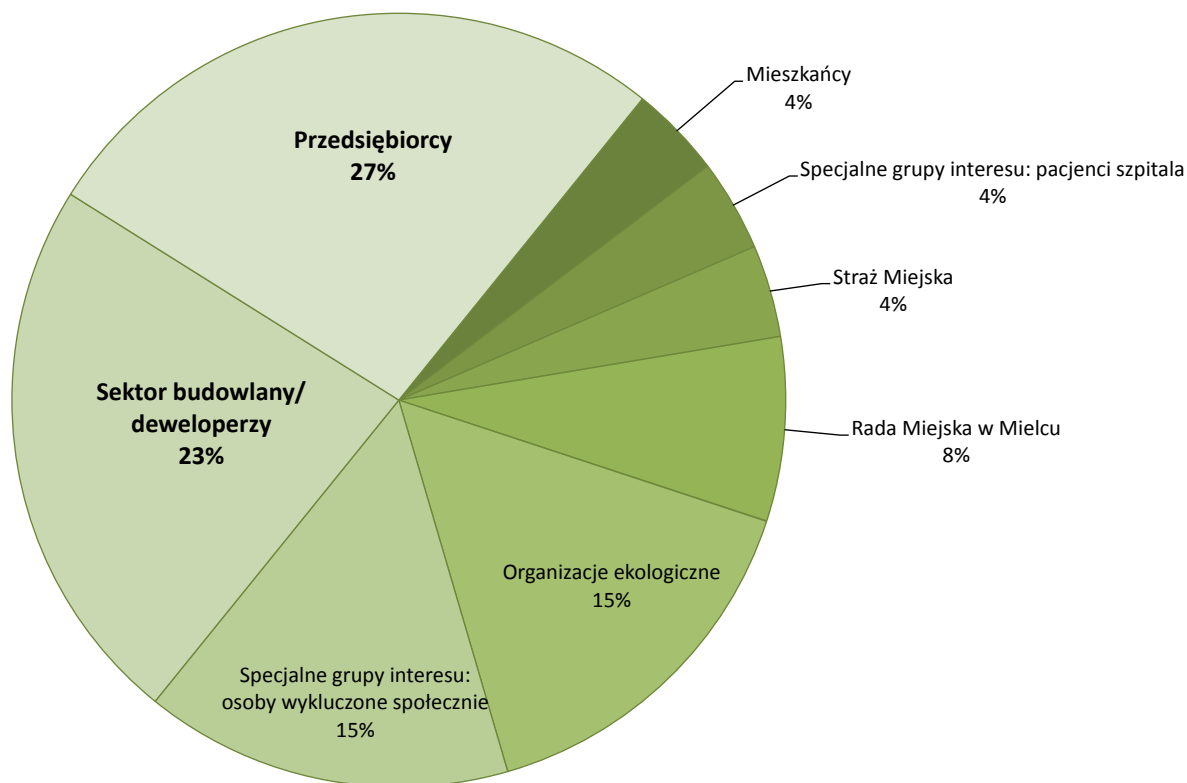
Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Odpowiedzi uczestników warsztatów na pytanie dotyczące sektorów niezbędnych dla przełamania barier społecznych zagospodarowania terenu problemowego były różne. Jednak najczęściej wskazywano Straż Miejską (12%), Wydział Edukacji UM w Mielcu (10%) oraz Mieszkańców (10%) (Rysunek 7).

Rysunek 7. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier społecznych zagospodarowania terenu problemowego

Jako środowiska/grupy interesariuszy/sektory, które mają pozornie przeciwstawny interes w kontekście wyznaczonego celu respondenci najczęściej wskazywali Przedsiębiorców (27%) oraz Sektor budowlany/deweloperów (23%) (Rysunek 8), uzasadniając to, że te grupy interesariuszy mogą być potencjalnie zainteresowane przekształceniem tego terenu w kierunku usługowym/przemysłowym – pod zabudowę, parkingi, drogi dojazdowe itp.

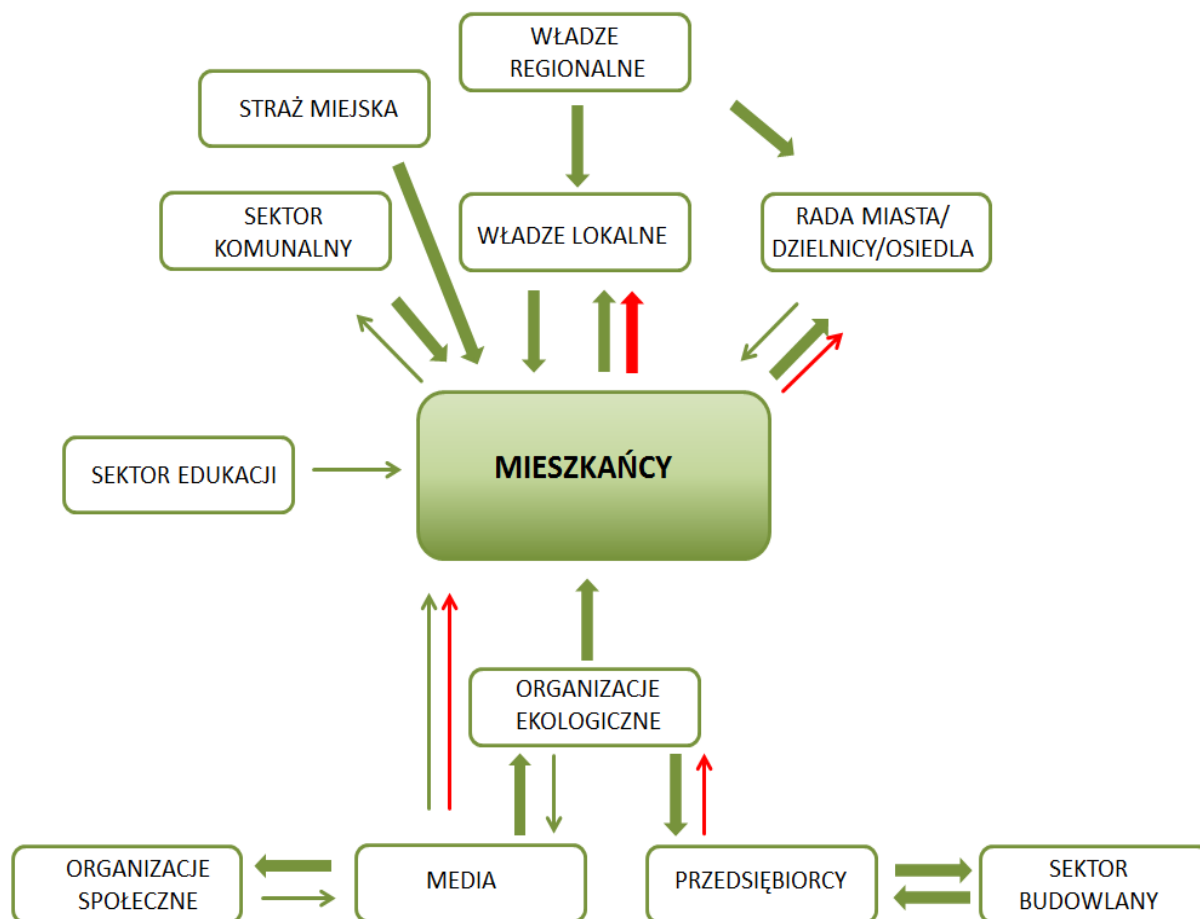
Rysunek 8. Częstotliwość wskazań sektorów, które mają pozornie przeciwstawny interes w kontekście wyznaczonego celu

Podniesiono również problem związany z przebywaniem na analizowanym terenie osób wykluczonych społecznie, w tym ludzi bezdomnych i ich niechęć do jakichkolwiek działań tam podejmowanych, co mogłoby spowodować brak możliwości ich przebywania na tym obszarze. Wskazano również, że organizacje ekologiczne mogą także utrudniać jakiegokolwiek działania na tym obszarze, propagują bowiem pozostawienie terenu w naturalnej formie. Zasygnalizowano także trudności z pozyskaniem środków finansowych na zagospodarowanie ww. terenu, z uwagi na bardziej priorytetowe i pilniejsze inwestycje w mieście.

W kolejnym pytaniu uczestnicy zostali poproszeni o wskazanie środowisk/instytucji, z którymi chętnie by współpracowali w zakresie gospodarowania i utrzymywania analizowanego terenu dla osiągnięcia założonego celu. Wśród nich wymieniano najczęściej: Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK) Urzędu Miejskiego w Mielcu, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Mielcu, Straż Miejską i Nadleśnictwo Mielec. Zasygnalizowano również, że wiele korzyści w kontekście zagospodarowania analizowanego terenu i zarządzania nim może przynieść rzetelna współpraca Rady Miejskiej z Radami Osiedla.

2.3.2. Druga część – sporządzenie mapy siły powiązań międzysektorowych /interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu

Na podstawie analizy macierzy powiązań międzysektorowych zidentyfikowano kluczowe powiązania między grupami interesariuszy. Przeprowadzona analiza siły powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu wskazuje na istotną pozycję władz lokalnych i regionalnych, mieszkańców oraz Rady Miasta (Rysunek 9).

Rysunek 9. Zidentyfikowane powiązania międzysektorowe kluczowe dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu

Objaśnienia: grot strzałki oznacza kierunek oddziaływania

- oddziaływanie negatywne słabe
- oddziaływanie negatywne silne
- oddziaływanie pozytywne słabe
- oddziaływanie pozytywne silne

W centralnym miejscu macierzy znajduje się grupa Mieszkańcy. Jest to zgodne z ideą ekosystemów miejskich, która jest oparta na założeniu, że miasto jest wytworem człowieka i jest dla niego środowiskiem życia, kształtowanym przez władze samorządowe i społeczności lokalne. Zauważalna w ostatnich czasach aktywność społeczna w obszarze gospodarowania przyrodą w mieście powoduje wzmocnienie demokratycznej kontroli działania władz i służy wytworzeniu stosunków partnerstwa między mieszkańcami i władzami przy wypełnianiu zadań na rzecz rozwoju społeczności i środowiska. Społeczność lokalna stanowi niezwykle ważną grupę interesariuszy w kontekście zmian wprowadzanych na terenie miasta, ponieważ każda podejmowana decyzja wpływa bezpośrednio lub pośrednio na jakość ich życia. Przy angażowaniu w działania społeczności lokalnej należy jednak pamiętać, że raczej niemożliwe do przewidzenia są postawy całej społeczności wobec danej inwestycji, ponieważ każdy obywatel może mieć inny punkt widzenia. Szczególnie ważnymi podgrupami są mieszkańcy i właściciele okolicznych nieruchomości. Zaangażowanie władz lokalnych zwiększa prestiż projektu i planowanych inicjatyw, może ułatwić pozyskanie zaufania mieszkańców. Władze lokalne mogą także motywować ekspertów do zaangażowania się w sprawy związane ze zrównoważonym rozwojem miasta i ochroną środowiska. Z kolei władze i instytucje regionalne, które działają na większym niż miasto obszarze, mogą mieć wpływ na realizację przedsięwzięć, wskazując na ich związek z polityką regionalną, dystrybucję funduszy unijnych i tworzenie regionalnych strategii oraz ich realizację. Duże znaczenie dla przedmiotowego działania może mieć np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który posiada środki na finansowanie niektórych projektów związanych z ochroną środowiska. Prawidłowe zagospodarowanie i utrzymanie terenu problemowego wymaga ścisłej współpracy ze Strażą Miejską, która realizuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego, a jej celem jest stworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni publicznej.

Media wspierają działania promocyjne w lokalnych mediach, pobudzają aktywność i zaangażowanie pozostałych grup interesariuszy, a także wpływają na ich świadomość. Lokalne media często podejmują różne działania w ramach propagowania inicjatyw na rzecz społeczności, stąd należy podkreślić ich istotny wpływ na kształtowanie opinii publicznej. Wskazywano również na silną pozytywną relację między sektorem budowlanym/deweloperami a przedsiębiorcami.

2.3.3. Podsumowanie

Możliwość udziału różnych grup zawodowych w prowadzonych przez instytucje publiczne procesach decyzyjnych, rzetelne rozpoznanie powiązań między zidentyfikowanymi grupami zainteresowanych, zapewnia realny i sprawczy wpływ interesariuszy na politykę publiczną, co w efekcie motywuje do większej aktywności w sferze publicznej i do kierowania się wspólnym dobrem. Wartością dodaną takiej współpracy jest umacnianie relacji między władzą, obywatelami i przedsiębiorcami oraz budowanie silnej tożsamości i integracji wspólnot lokalnych.

3. ZASADY WSPÓLDZIAŁANIA SEKTORÓW, DYSCYPLIN, GRUP INTERESU

3.1. Zasady współdziałania

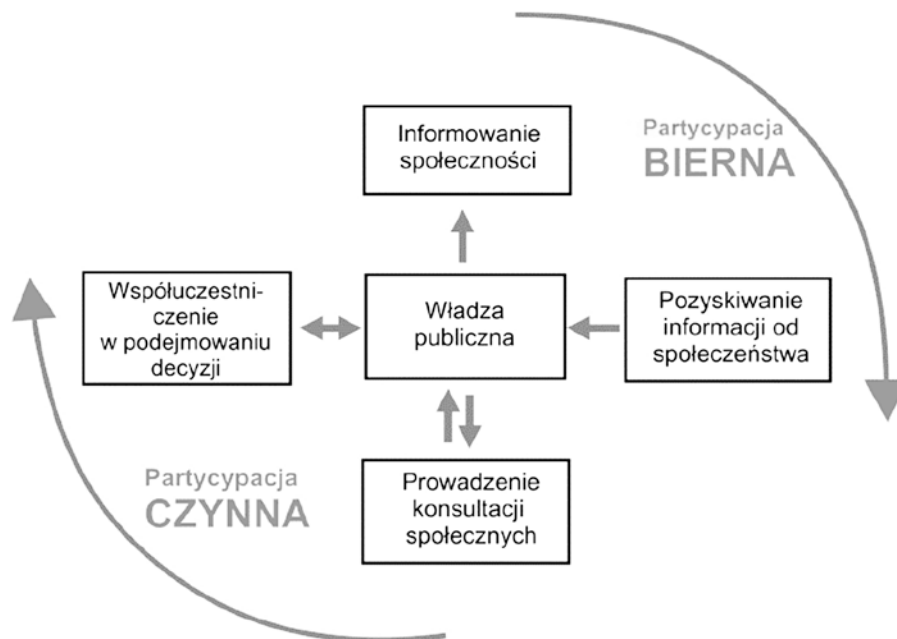
Miasto jest złożonym specyficznym ekosystemem, a warunkiem dobrego gospodarowania i skutecznej ochrony zasobów przyrody jest współpraca podmiotów mających znaczący wpływ na przyrodę. Warunkiem skutecznej współpracy jest wzajemne zrozumienie, oparte na wielostronnym dialogu. Niestety nierzadko zagospodarowanie przestrzeni terenów miejskich jest źródłem wielu konfliktów interesów instytucji publicznych, sektora prywatnego i mieszkańców. Brak właściwie wypracowanych zasad, brak umiejętności właściwej komunikacji czy współdziałania sektorów, dyscyplin czy grup interesu lub też sam brak doświadczenia powodują, że partycypacja nie przynosi spodziewanych efektów.

Partycypacja w procesach podejmowania decyzji dotyczących m.in. gospodarowania przyrodą w mieście składa się z wielu elementów, obejmujących zarówno rodzaje włączania (informowanie, konsultowanie, próby łagodzenia konfliktów przez udział w zespołach roboczych), jak i formy uspołecznienia władzy (partnerstwo, delegowanie władzy i kontrola społeczna).

Zasadnicze rozróżnienie poziomów włączania poszczególnych grup interesariuszy i ogółu społeczeństwa w działania rewitalizacyjne wygląda następująco:

- **Informowanie** – zarządzający przyrodą w mieście (władze administracyjne) umożliwiają obywatelom dostęp do informacji o swoich działaniach lub są aktywne w tym obszarze.
- **Konsultowanie** – władze administracyjne nie tylko informują o proponowanych rozwiązaniach, ale także zbierają opinie na ich temat.
- **Uczestnictwo w podejmowaniu decyzji** – władze administracyjne nie tylko zbierają opinie, ale także dopuszczają obywateli do współdecydowania o ostatecznym kształcie podjętych decyzji.

Dopiero spełnienie wszystkich trzech ww. kryteriów – czyli prowadzenie działań obejmujących zarówno informowanie, konsultowanie, jak i włączanie w proces decyzyjny stron zaangażowanych w proces partycypacji, gwarantuje jego skuteczność, co z kolei jest warunkowane efektywnym współdziałaniem poszczególnych grup interesariuszy zaangażowanych w dany problem (Rysunek 10).

Rysunek 10. Formy partycypacji publicznej w procesie podejmowania decyzji

Źródło: Wójcik M., Pojęcie, istota i formy partycypacji społecznej w procesie planowania przestrzennego, *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, nr 24, 2013

Kluczem do sukcesu jest właściwie zorganizowany proces partycypacji, który pozwala na osiągnięcie właściwego porozumienia wszystkich grup interesariuszy. Kompromis zawarty między interesariuszami z korzyścią dla przyrody powinien kończyć się wygraną każdej z zaangażowanych stron (sytuacja *win – win*), ponieważ każda strona jest beneficjentem wspólnego działania.

3.2. Dobre przykłady współdziałania w wybranych miastach Polski

W ramach przygotowań do warsztatów opracowana została prezentacja modeli zarządzania terenami zielonymi i cennymi przyrodniczo w polskich miastach. Prezentację przygotowano w oparciu o pracę „Zarządzanie oraz ochrona zieleni w polskich miastach” Katarzyny Biejat² z Fundacji Sendzimira³.

Jako przykładowe modele zarządzania zielenią w strukturze urzędu miasta przedstawiono modele z Jaworzna, Krakowa, Łodzi, Wrocławia i Warszawy.

Jaworzno

Instytucjami zarządzającymi przyrodą miasta są: Miejski Zarząd Nieruchomości Komunalnych (MZNK) obejmujący Dział Zieleni Miejskiej i stanowisko Ogrodnika Miejskiego oraz Miejski Zarząd Dróg i Mostów (MZDiM). Instytucjami utrzymującymi zielenią osiedlową czy przyszpitalną są administratorzy terenów.

² https://uslugiekosystemow.pl/wp-content/uploads/2017/09/Raport_Zarzadzenie_Zielenia.pdf, dostęp: październik 2018

³ <http://www.sendzimir.org.pl>

Kraków

Terenami zieleni urządzonej, lasami gminnymi oraz zielenią nieurządzoną na terenach miejskich zarządza Zarząd Zieleni Miejskiej (ZZM). Terenami cmentarzy zajmuje się Zarząd Cmentarzy Komunalnych, a terenami wpisanymi do rejestru zabytków Miejski Konserwator i ZZM.

Łódź

Tereny zieleni urządzonej, cmentarze i gospodarka drzewostanem na terenach niezabudowanych znajdują się w gestii Zarządu Zieleni Miejskiej (ZZM). Utrzymanie zieleni na terenach niezabudowanych należy do Wydziału Gospodarki Komunalnej. Nowe tereny zieleni, powstające w ramach inwestycji miejskich są tworzone przez Zarząd Inwestycji Miejskich.

Wrocław

Mocno rozbudowana struktura zarządcza opiera się na Zarządzie Zieleni Miejskiej (ZZM), który utrzymuje zieleń urządzonej oraz lasy i grunty rolne na terenach gminnych, jak również tereny zieleni przyulicznej. Cmentarze objęte są nadzorem Zarządu Cmentarzy Komunalnych, natomiast Zarząd Inwestycji Miejskich (ZIM) realizuje inwestycje, głównie obiekty kubaturowe.

Dodatkową jednostką jest Departament Zrównoważonego Rozwoju, który nadzoruje ZZM i samodzielne stanowisko ds. zieleni – Ogrodniczki Miejskiej, której zadaniem jest koordynowanie wszystkich jednostek zajmujących się zielenią miejską.

Warszawa

Zielenią urządzonej (tereny parków, skwerów, zieleńców) zarządza Wydział Ochrony Środowiska odrębny w każdej dzielnicy. Do kompetencji dzielnic należy również utrzymanie zieleni przyulicznej. Wyjątek stanowi zieleń wzdłuż ulic, po których porusza się komunikacja miejska, jej utrzymaniem zajmuje się Zarząd Dróg Miejskich. Cmentarze zarządzane są przez Zarząd Cmentarzy Komunalnych. Terenami przejętymi od Zarządu Oczyszczania Miasta i terenami nadwiślańskimi opiekuje się Zarząd Zieleni m.st. Warszawy.

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Kolejnym z omawianych tematów było angażowanie społeczności lokalnej i mieszkańców miasta w proces zarządzania zielenią. Wskazano przykładowe takie akcje prowadzone w Krakowie i Łodzi. Omówiono następujące kampanie społeczne:

Na Rysunku 11 przedstawiono plakat promujący akcję „Las Młodej Łodzi”.

Rysunek 11. Plakat promujący akcję „Las Młodej Łodzi”

Źródło: <https://uml.lodz.pl>

Jako narzędzie do lepszego zarządzania zielenią i zintegrowania jej z zarządzaniem przestrzenią miasta przedstawiono brytyjski standard *Accessible Nature Greenspace* (ANGST+), którego główne założenia są następujące:

- Nikt nie może mieszkać w odległości większej niż 300 m od najbliższej naturalnej przestrzeni zielonej o powierzchni co najmniej 2 ha.
- Na każdy 1000 mieszkańców przypada co najmniej 2 ha naturalnej przestrzeni zielonej.
- Każdy mieszkaniec ma zapewniony dostęp do przynajmniej jednej przestrzeni zielonej o wielkości co najmniej:
 - 20 ha – w odległości mniejszej niż 2 km od domu,
 - 100 ha – w odległości mniejszej niż 5 km od domu,
 - 500 ha – w odległości mniejszej niż 10 km od domu.
- Sąsiadujące przestrzenie zielone są połączone.
- Decyzje o priorytetach i zakresie użytkowania zapadają na poziomie lokalnym, w oparciu o oczekiwania interesariuszy.

3.3. Zasady współdziałania sektorów i grup interesu dla zarządzania przyrodą i gospodarowania terenem zielonym w rejonie ulic Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu

Prawidłowe gospodarowanie i zarządzanie rozpatrywanym terenem wymaga pokonania wielu barier. Zidentyfikowane na poprzednich warsztatach grupy barier przenikają się wzajemnie, dlatego też dla ich pokonywania niezbędna jest współpraca wszystkich wskazanych grup interesu. Nieuporządkowana i zaniedbana roślinność (bariery środowiskowe) może przyczynić się do pojawienia się niebezpieczeństwa i patologii zarówno w tym obszarze, jak i w jego najbliższym otoczeniu (bariery społeczne). Na ogół tereny zieleni stanowią miejsce spotkań i nawiązywania kontaktów międzyludzkich, co wpływa na integrację mieszkańców i realizuje funkcję towarzyską/społeczną. Sąsiedztwo estetycznej, uporządkowanej zieleni wpływa na lepszą atmosferę i większą wydajność pracy w zakładach zlokalizowanych w jej pobliżu oraz podnosi walory estetyczne terenu. Pokonanie barier środowiskowych ma bardzo istotne znaczenie, ponieważ uporządkowana zieleń miejska przyczynia się do dobrego samopoczucia człowieka, co jest również ważne, zwłaszcza dla chorych i pomaga w rekonwalescencji, sprzyjając szybszemu powrotowi do zdrowia zarówno w kontekście fizycznym, jak i psychicznym. Jest to ważna kwestia z uwagi na lokalizację szpitala w niedużej odległości od analizowanego terenu.

Wydział OŚZK dysponujący gronem specjalistów z zakresu ochrony środowiska i ochrony przyrody oraz zarządzania kryzysowego dąży do zapewnienia mieszkańcom miasta przestrzeni o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz miejsc do wypoczynku i rekreacji. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej oraz Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK) Urzędu Miejskiego w Mielcu odgrywałyby ważną rolę w obszarze porządkowania małej infrastruktury i utrzymywania

zrewitalizowanego terenu. Wskazano również, że współpraca Rady Miejskiej z Radami Osiedla pozwoliłaby na wypracowanie wspólnej funkcji tego terenu. Obecnie na analizowanym terenie przebywają ludzie bezdomni, spożywany jest alkohol i palone są ogniska. Powoduje to wśród mieszkańców niechęć do odwiedzania tego miejsca. Dobre zagospodarowanie analizowanego terenu problemowego wymaga ścisłej współpracy ze Strażą Miejską, która realizuje zadania z zakresu ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego, a jej celem jest stworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni publicznej. W celu pokonania barier środowiskowych zaznaczono, że szczególnie ważna będzie współpraca z Nadleśnictwem Mielec, które służy cenną wiedzą w zakresie przebudowy/dostosowania i pielęgnacji drzewostanu na tym terenie. Podniesiono również kwestię potrzeby edukacji ekologicznej, szczególnie w zakresie usług ekosystemowych, jakie zapewniają tereny zielone w miastach, dlatego też cenna mogłaby okazać się współpraca z sektorem edukacji czy z organizacjami ekologicznymi. Dodatkowo analizowany teren położony jest w sąsiedztwie szkół, zatem przy sprzyjającej pogodzie można rozważyć możliwość prowadzenia w terenie np. lekcji przyrody i biologii.

Według zasad uczestnictwa w procesie partycypacji stworzonych przez Mac Naira (1976) za idealną sytuację uważa się taki stan, w którym przy maksymalnie wysokim stopniu zaangażowania uczestników procesu partycypacji, występuje najwyższy stopień zgodności ich celów. Stan ten według tego autora określany jest jako autokoordynacja.

Stopień zgodności celów uczestników	Wysoki	Współpraca (współdziałanie, kooperacja pozytywna)	Wymiana	Autokoordynacja
	Średni	Indukcja	Negocjacje	Konflikt
	Niski	Obojętność	Współzawodnictwo	Walka, arbitraż (kooperacja negatywna, rywalizacja)
		Niski	Średni	Wysoki
Stopień zaangażowania uczestników				

Rysunek 12. Zasady uczestnictwa w procesie partycypacji według Mac Naira

Źródło: Wójcik M., Pojęcie, istota i formy partycypacji społecznej w procesie planowania przestrzennego, *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, nr 24, 2013

Niepożądana z punktu widzenia efektywności procesu partycypacji jest sytuacja doprowadzająca do obojętności w relacjach, która jest wynikiem niskiego stopnia zaangażowania i całkowitej niezgodności stron co do celu współpracy.

Poruszany temat i uzgodniony cel powinny być istotne dla wszystkich grup interesariuszy. Niezbędne jest jedynie doinformowanie poszczególnych grup interesariuszy o założeniach i planowanych pracach oraz włączenie ich do działań. Wszyscy istotni interesariusze, nawet pozornie niezainteresowani tematem, powinni być informowani o wynikach podejmowanych działań i w miarę możliwości włączani do prac koncepcyjnych.

4. PROPOZYCJE ULEPSZEŃ SYSTEMOWYCH ZARZĄDZANIA ZASOBAMI PRZYRODY MIASTA Z UWZGLĘDNIENIEM MIĘDZYSEKTOROWEJ INTEGRACJI

4.1. Identyfikacja niezbędnych ulepszeń

Potrzeba dokonania ulepszeń w systemie zarządzania terenami zielonymi i cennymi przyrodniczo na terenie miasta Mielca została wskazana już na poprzednich warsztatach przez jego uczestników. Elementem, który podkreślono jako znaczące utrudnienie w efektywnym zarządzaniu, **jest znaczne rozproszenie kompetencyjne i decyzyjne wśród wydziałów Urzędu Miasta i jednostek mu podległych.**

Zagadnieniem odrębnym, na które uwagę zwrócili prowadzący warsztaty, jest problem niewystarczającej współpracy i przepływu informacji między zarządzającymi innymi elementami systemu miejskiego, tj. gospodarką przestrzenną, wodno-kanalizacyjną czy rozwojem miasta.

Uczestnicy warsztatów zauważyli jednocześnie, że także poza wydziałami Urzędu Miejskiego w Mielcu, niezbędna jest współpraca i rzeczywiste zaangażowanie dla osiągnięcia założonych celów.

Niska aktywność grup społecznych i zawodowych w procesie planowania i kształtowania przestrzeni miejskich wskazuje również na potrzebę aktywizacji i włączania tych grup do działań wpływających na kształtowanie przyrody w mieście. Poza podniesieniem jakości podejmowanych decyzji powinno to pozwolić na ograniczenie potencjalnych sytuacji konfliktowych (np. podczas prowadzenia pielęgnacyjnej wycinki drzew).

4.2. Wstępny model konceptualny zarządzania

Dyskusja podczas warsztatów skupiała się na odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jaki system zarządzania zielenią w mieście najlepiej się sprawdza? Scentralizowany czy rozczłonkowany? Czy dobrym pomysłem jest, aby ZZM zarządzał i utrzymywał wszystkie tereny zieleni znajdujące się w obszarze gminy – czy to jest dobry kierunek?
2. Jaki system utrzymania i pielęgnacji zieleni jest lepszy – gdy ZZM ma własnych pracowników, którzy wykonują zabiegi pielęgnacyjne? Czy lepszym rozwiązaniem jest zlecenie pielęgnacji na zewnątrz?
3. Jak skutecznie wprowadzać standardy i rekomendacje dotyczące kształtowania zieleni, w tym ochrony drzew i pielęgnacji zieleni?
4. Czy jest potrzebne wdrożenie nowych procedur, koncepcji, rozwiązań na terenach zielonych?

Jako najciekawsze, a zarazem warte rozważenia rozwiązanie, wskazane zostało wprowadzenie funkcji integrującej działania grup zarządzających zielenią w Mielcu, czyli

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

„Ogrodnika Miejskiego”. Zwrócono również uwagę, że inne rozwiązania przedstawione w prezentacji wymagają głębszej analizy korzyści i kosztów związanych z ich wprowadzeniem w Mielcu.

Celem wskazania możliwości większego i lepiej usankcjonowanego zaangażowania różnych grup zawodowych przedstawione zostały modele zespołów doradczych funkcjonujących m.in. w Krakowie czy Łodzi.

Kraków – model zespołu doradczego

W mieście powołano do życia Krakowski Zespół Zadaniowy ds. Ochrony Zieleni, który opracowuje standardy i wspomaga system zarządzania usuwaniem drzew i prowadzenie nasadzeń kompensacyjnych. W skład tego zespołu wchodzi:

- Wydział Kształtowania Środowiska
- Miejski Architekt Krajobrazu,
- Główny Architekt Miasta,
- Miejski Konserwator Zabytków,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Dodatkowym zespołem doradczym powołanym na czas konsultowania m.in. „Kierunków Rozwoju i Zarządzania Terenami Zielonymi” była Rada Programowa ds. Zieleni, w której zasiadali przedstawiciele świata nauki.

Łódź – model zespołu doradczego

W ramach warsztatów omówiony został również łódzki zespół Zarządu Inwestycji Miejskich (ZIM), który koncentruje się na współpracy z różnymi grupami zawodowymi, w tym:

- architektami,
- projektantami,
- deweloperami.

Zespół poszukuje nowych rozwiązań i technologii dla procesu inwestycyjnego. Rolą przyjętych rozwiązań jest optymalne wykorzystanie potencjału do ochrony i kształtowania terenów zielonych w obszarze miasta.

5. KONCEPCJA DOCELOWYCH ROZWIĄZAŃ PRZESTRZENNYCH I KRAJOBRAZOWYCH DLA PRZEDMIOTOWEGO TERENU

5.1. Przebieg prac nad koncepcją zagospodarowania terenu problemowego

Przygotowanie założeń do koncepcji zagospodarowania terenu zielonego w rejonie ulic: Piaskowej, Korczaka i Wolności w Mielcu bezpośrednio zostało poprzedzone następującymi działaniami:

Wizja lokalna

Przeprowadzona wizja lokalna na terenie problemowym pozwoliła na zapoznanie się z ukształtowaniem terenu, roślinnością, przebiegiem szlaków komunikacyjnych, stanem elementów drobnej infrastruktury. Dodatkowo zespół z Głównego Instytutu Górnictwa przeprowadził badania składu gatunkowego fauny i flory terenu, jakości ekosystemu oraz częstotliwości i sposobu użytkowania terenu. Przeprowadzona została wstępna inwentaryzacja przyrodnicza terenu.

Wywiady indywidualne

W trakcie poprzednich spotkań warsztatowych i między tymi spotkaniami obszar problemowy konsultowany był ze specjalistami (przyrodnikami, leśnikami, lokalnymi przedsiębiorcami i administratorami terenu) zarówno z Mielca, jak i spoza miasta. Znaczący udział w konsultacjach dotyczących spraw społecznych i bezpieczeństwa na przedmiotowym terenie mieli urzędnicy miejscy na co dzień zarządzający terenem, a także przedstawiciele Straży Miejskiej.

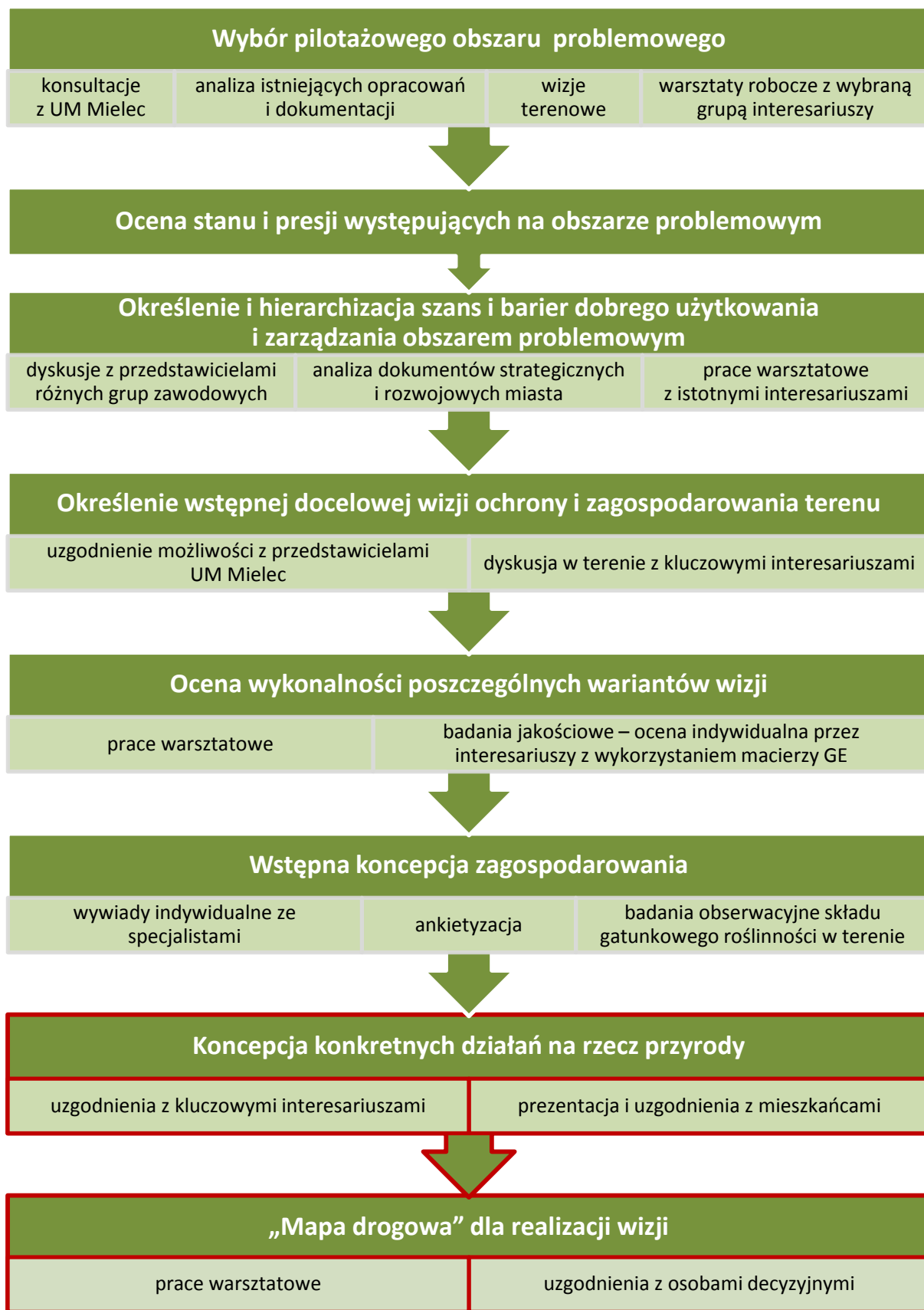
Ankietyzacja

Podsumowaniem poprzednich warsztatów była ankietyzacja uczestników dotycząca zapotrzebowania i wykonalności wybranych wariantów wizji zagospodarowania terenu i jego dalszego rozwoju. Wyniki ankietyzacji omówione zostały w raporcie z Zadania III.

Logikę działań w projekcie dla Mielca przedstawiono na rysunku 13.

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Rysunek 13. Logika prac w projekcie dla Mielca

Legenda: kolorem ciemnoczerwonym zaznaczono etapy, które są w trakcie realizacji/planowania w ramach Zadania V.

5.2. Koncepcja zagospodarowania terenu problemowego

Główne założenia koncepcji koncentrowały się na przedstawionych i omówionych na poprzednich warsztatach trzech wariantach rozwiązań przytoczonych poniżej.

Wariant I – przyrodniczy

Cel: Sukcesywne dostosowywanie składu gatunkowego roślinności do naturalnych uwarunkowań.

Wariant zakłada sukcesywną wymianę składu gatunkowego roślinności obszaru problemowego w ramach prac konserwacyjnych prowadzonych na tym terenie. Skład gatunkowy powinien w większym stopniu być zbliżony do naturalnego siedliska z zachowaniem cech zieleni miejskiej. Wariant zakłada usunięcie drzew/krzewów chorych, uszkodzonych i zagrażających bezpieczeństwu osób przebywających w pobliżu oraz uzupełnienie ich nowymi nasadzeniami.

Jest to wariant o najmniejszych nakładach inwestycyjnych umożliwiający jednak osiągnięcie konkretnych rezultatów, tj. wzrost bioróżnorodności, poprawę stanu zdrowotnego roślin, wzrost walorów krajobrazowych i estetycznych. Wariant zakłada również wprowadzenie roślin niskich i średnich, np. borówka i jarząb pospolity.

Rysunek 14. Jarząb pospolity

Źródło: <https://naogrodowej.pl>

Rysunek 15. Borówka

Źródło: <https://www.poradnikzdrowie.pl>

Wariant II – przyrodniczo-przestrzenny

Cel: Sukcesywne dostosowanie składu gatunkowego roślinności do naturalnych uwarunkowań + połączenie z innymi obszarami zielonymi w mieście.

Wariant zakłada wykonanie zakresu prac opisanego w Wariantcie I, a dodatkowo wykonanie połączeń infrastrukturalnych i przyrodniczych z innymi obszarami zielonymi w mieście, np. w postaci wykreowania pasów zadrzewień wzdłuż ścieżek pieszo-rowerowych łączących poszczególne obszary.

Jest to wariant ambitny, wymagający pokonania istotnych barier, w szczególności infrastrukturalnych i finansowych, zwiększający jednak w sposób istotny znaczenie terenu w sieci obszarów zielonych i rekreacyjnych Mielca.

Wariant zakłada m.in. włączenie terenu do sieci ścieżek rowerowych przez przebudowę chodnika wzdłuż ul. Wolności.

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Rysunek 16. Przykładowy sposób przebudowy chodnika wzdłuż ul. Wolności i włączenie w sieć ścieżek rowerowych

Wariant III – przyrodniczo-edukacyjny

Cel: Sukcesywne dostosowanie składu gatunkowego roślinności do naturalnych uwarunkowań + połączenie z innymi obszarami zielonymi w mieście + rozwój funkcji edukacyjnej.

Wariant z wykreowaniem funkcji edukacyjnej może zostać rozwinięty na bazie Wariantu I lub Wariantu II. W tym rozwiązaniu wzmocnienie funkcji przyrodniczo-krajobrazowej wykorzystane zostanie do prowadzenia zajęć edukacyjnych na różnych poziomach nauczania przez nauczycieli mieleckich szkół. Wariant będzie wymagał opracowania materiałów edukacyjnych opisujących walory przyrodniczo-przestrzenne terenu, rolę terenów zielonych

w mieście dostarczaniu usług ekosystemowych dla mieszkańców oraz ich wpływ na jakość życia.

Realizacja tego wariantu na bazie Wariantu I nie powinna znacząco zwiększyć nakładów inwestycyjnych, pomoże natomiast w lepszym zrozumieniu działań prowadzonych w ramach zarządzania terenami zielonymi w Mielcu. Wydanie materiałów edukacyjnych (w różnych formach) również powinno zakładać współudział możliwie szerokiego grona przedstawicieli różnych grup zawodowych.

Rysunek 17. Przykładowe elementy edukacyjne do zastosowania w terenie

Źródło: <http://wdkwabrzezno.pl>

W ramach prac nad koncepcją zagospodarowania terenu problemowego na wstępie określony został główny cel koncepcji zawierający trzy główne postulaty:

1. Budowa bezpiecznej przestrzeni miejskiej o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
2. Nawiązanie do naturalnych zbiorowisk roślinnych regionu.
3. Wykorzystanie obszaru do funkcji rekreacyjnej.

Określone zostały również wartości, które podkreślane będą w ramach konsultowania projektu z mieszkańcami i przedstawicielami innych grup zawodowych, a także na etapie ewentualnej późniejszej realizacji projektu:

- poszanowanie zasobów,
- bioróżnorodność,
- poczucie bezpieczeństwa,
- walory krajobrazowe,
- świadomość ekologiczna.

5.3. Główne założenia koncepcji

Główne założenia koncepcji koncentrowały się na pięciu obszarach tematycznych.

1. Ochrona zasobów przyrodniczych

- Zabiegi pielęgnacyjne – eliminacja starych, chorych i połamanych drzew (prześwietlenie lasu) w ramach ustalonego planu zarządzania przedmiotowym terenem.
- Wymiana gatunków inwazyjnych na rodzime – sukcesywna wymiana składu gatunkowego przez zastępowanie usuniętych chorych i uszkodzonych okazów gatunkami rodzimymi, zgodnymi z naturalnym środowiskiem.
- Kształtowanie bazy pokarmowej dla zwierząt – wprowadzanie gatunków roślin stanowiących bazę pokarmową dla ptaków i owadów, w tym pszczół.

2. Racjonalne zagospodarowanie terenu

- Uporządkowanie i wydzielenie stref funkcjonalnych umożliwiających maksymalne wykorzystanie potencjału terenu do świadczenia usług ekosystemowych przy jednoczesnym zachowaniu, a nawet zwiększeniu, wartości przyrodniczej.
- Wprowadzenie nowych form użytkowania terenu, zwiększających jego atrakcyjność dla mieszkańców.
- Ewentualne wprowadzenie elementów edukacyjnych (ścieżki przyrodnicze dla różnych grup wiekowych – będące odpowiedzią na potrzebę podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, a także zaznajomienia się ze sposobami gospodarowania terenami zielonymi w mieście i ich wartością).

3. Szlaki komunikacyjne

- Poprawa funkcjonowania istniejących szlaków komunikacyjnych, ich połączeń i wyposażenie ich w elementy zwiększające poczucie bezpieczeństwa osób korzystających z terenu.
- Skomunikowanie planowanych stref funkcjonalnych przez rozbudowę istniejących szlaków komunikacyjnych.
- Zabezpieczenie elementów przyrodniczych przed negatywnym wpływem wprowadzanej infrastruktury, m.in. dobór odpowiedniego oświetlenia.

4. Ochrona zasobów – flora

Na terenie całego analizowanego obszaru:

- Usunięcie chorych i uszkodzonych okazów drzew i krzewów, stanowiących zagrożenie dla przebywających ludzi oraz mienia.
- Stopniowa wymiana gatunkowa roślinności, m.in. wymiana dębu czerwonego na szypułkowy (wprowadzenia gniazdowe w miejscach prześwietlonych).

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Tereny wzdłuż szlaków komunikacyjnych

- Usunięcie gatunków potencjalnie niebezpiecznych dla użytkowników, np. jeżyny popielicy, a w ich miejsce wprowadzenie bylin i krzewinek.
- Pod dyskusję poddane zostały następujące gatunki roślin:
 - a. barwinek,
 - b. konwalia,
 - c. zawilec,
 - d. wrzos zwyczajny,
 - e. borówka brusznica.

5. Ochrona zasobów – fauna

- Strefa roślin stanowiących bazę pokarmową dla zwierząt:
 - a. rośliny miododajne (zaproponowane gatunki: nawłóć pospolita, dziurawiec zwyczajny, chaber bławatek),
 - b. rośliny owocujące (zaproponowane gatunki: berberys, kalina koralowa, rokitnik).
- Wprowadzenie miejsc lęgowych dla owadów, ptaków i nietoperzy (budki, domki itp.).

5.4. Strefy funkcjonalne

1. Strefa spacerowa

Strefa spacerowa obejmuje szlaki komunikacyjne i ich bezpośrednie sąsiedztwo.

Rysunek 18. Lokalizacja stref spacerowych

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Zaproponowano następujące lokalizacje stref spacerowych:

- wykorzystanie istniejącej ścieżki spacerowej o przebiegu północny zachód – południowy wschód,
- budowę nowej ścieżki o przebiegu północny wschód – południowy zachód krzyżującej się z istniejącą ścieżką w centralnym punkcie obszaru,
- budowę strefy spacerowej wokół terenu (poza zachodnią częścią).

Omówione zostały następujące elementy dotyczące zaproponowanych stref spacerowych:

- budowa nowych ciągów komunikacyjnych – wykorzystanie śladu ścieżek istniejących w terenie,
- wprowadzenie małej architektury, tj. ławek, koszy na śmieci,
- instalacja oświetlenia o niewielkim natężeniu i barwie nieuciążliwej dla ptaków przebywających w koronach drzew.

2. Trzy strefy relaksu

Planuje się utworzenie trzech stref relaksu przeznaczonych do odpoczynku, rozmów itp.

Rysunek 19. Lokalizacja stref relaksu

Zaproponowano następujące lokalizacje stref relaksu:

- od strony szpitala – strefa z udogodnieniami dla niepełnosprawnych i osób starszych. Strefa będzie także „łącznikiem” z sąsiadującym parkiem,
- od strony południowej parku – strefa przeznaczona głównie dla klientów obiektów usługowych zlokalizowanych w pobliżu,
- w centralnej części parku – strefa osłonięta od gwaru ulicznego, przeznaczona m.in. dla rodziców z małymi dziećmi.

Kwestie związane ze strefami relaksu poddano pod dyskusję z uwzględnieniem:

- budowy elementów małej architektury,
- kompozycji roślinnych wokół stref,
- udogodnień dla osób niepełnosprawnych (strefa od strony szpitala).

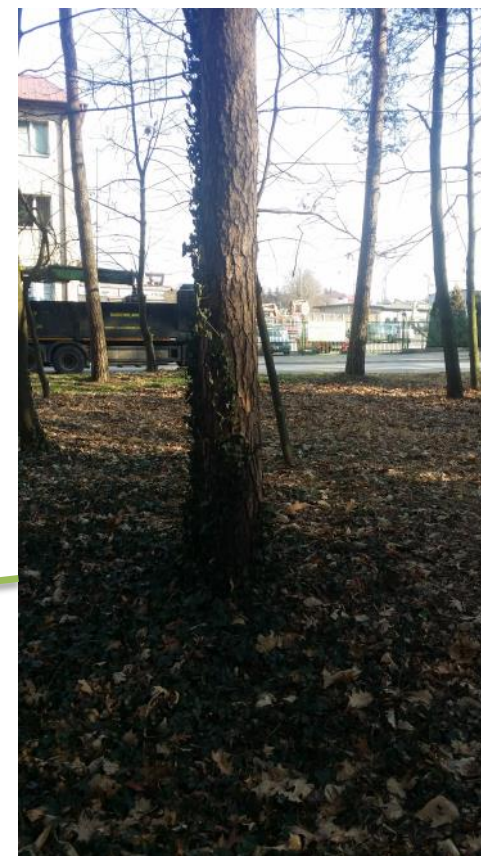
Nie zakłada się wprowadzania infrastruktury znacząco ingerującej w naturalny charakter terenu, tj. placów zabaw, siłowni, pump trucków.

STREFA 1

STREFA 2

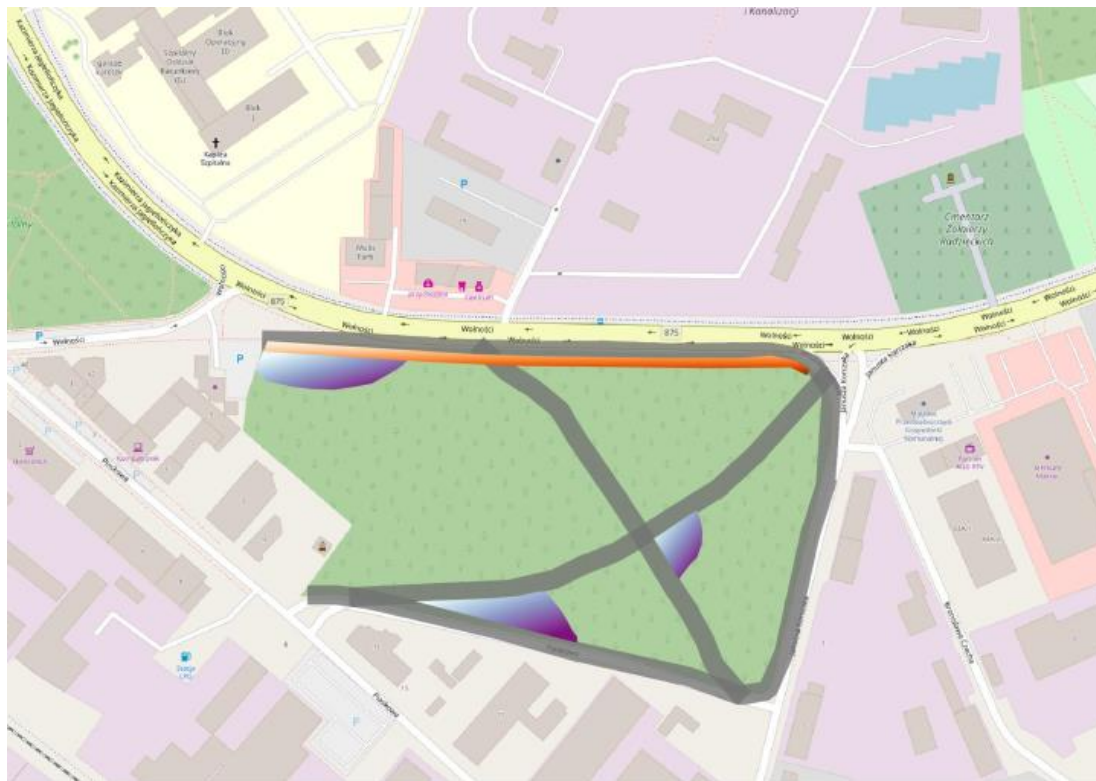
STREFA 3

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

3. Strefa edukacyjna

Strefa edukacyjna będzie obejmować ścieżkę edukacyjną z opisem funkcji i zalet terenów zielonych miasta.

Rysunek 20. Lokalizacja strefy edukacyjnej

Zaproponowano lokalizację strefy edukacyjnej wzdłuż ul. Wolności – widoczną z chodnika i ścieżki rowerowej biegnących wzdłuż ulicy.

Zakłada się montaż wyłącznie niewielkich rozmiarów tablic edukacyjnych poświęconych walorom przyrodniczym terenu problemowego i funkcji terenów zielonych w mieście.

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

STREFA EDUKACYJNA

STREFA SPACEROWA

5.5. Prace warsztatowe nad proponowanymi konkretnymi działaniami praktycznymi w obszarze zarządzania przyrodą terenu problemowego

Jednym z elementów warsztatów były prace i uzgodnienia nad przedstawionymi przez zespół z GIG założeniami/koncepcją konkretnych działań praktycznych na rzecz gospodarowania przyrodą analizowanego terenu i nakreślenie działań docelowych rozwiązań przestrzennych/krajobrazowych dla analizowanego terenu.

Rysunek 21. IV warsztaty w Mielcu

Zaproponowane założenia i koncepcje zostały poddane pod dyskusję, a uczestnicy przedstawili wiele uwag i uzupełnień do przedstawionego materiału.

Wniesiono następujące uwagi:

- Część zaproponowanych gatunków roślin należy zastąpić innymi ze względu m.in. na zacienienie obszaru. Odrzucono m.in. wprowadzenie nawłoci czy wrzosów, w zamian zaproponowano np. jarzębinę.
- Należy unikać wprowadzania infrastruktury znacząco ingerującej w charakter terenu.
- Należy zapewnić odpowiedniej szerokości szlaki komunikacyjne.
- Do zaprojektowania strefy edukacyjnej należy włączyć nauczycieli z pobliskich szkół, którzy wraz z uczniami będą beneficjentami tego rozwiązania.

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

- Proponuje się rozważenie zapewniania łączności między terenem, a sąsiadującymi parkami, m.in. przez istniejącą sieć ścieżek rowerowych.

Spis rysunków

Rysunek 1. Wizja terenowa w obszarze problemowym przedstawiciele wybranych grup zawodowych.....	4
Rysunek 2. Druga część ankiety: Macierz – sporządzenie mapy powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności.....	15
Rysunek 3. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów, które mają podobne interesy w kontekście wyznaczonego celu zagospodarowania terenu problemowego.....	17
Rysunek 4. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier przestrzennych zagospodarowania terenu problemowego.....	18
Rysunek 5. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier infrastrukturalnych zagospodarowania terenu problemowego.....	20
Rysunek 6. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier środowiskowych zagospodarowania terenu problemowego.....	21
Rysunek 7. Częstotliwość wskazań (w %) przez uczestników warsztatów poszczególnych sektorów niezbędnych dla przełamania barier społecznych zagospodarowania terenu problemowego.....	22
Rysunek 8. Częstotliwość wskazań sektorów, które mają pozornie przeciwstawny interes w kontekście wyznaczonego celu.....	23
Rysunek 9. Zidentyfikowane powiązania międzysektorowe kluczowe dla gospodarowania terenem w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności w Mielcu.....	24
Rysunek 10. Formy partycypacji publicznej w procesie podejmowania decyzji.....	27
Rysunek 11. Plakat promujący akcję „Las Młodej Łodzi”.....	29
Rysunek 12. Zasady uczestnictwa w procesie partycypacji według Mac Naira.....	31
Rysunek 13. Logika prac w projekcie dla Mielca.....	35
Rysunek 14. Jarzęb pospolity.....	36
Rysunek 15. Borówka.....	37
Rysunek 16. Przykładowy sposób przebudowy chodnika wzdłuż ul. Wolności i włączenie w sieć ścieżek rowerowych.....	38
Rysunek 17. Przykładowe elementy edukacyjne do zastosowania w terenie.....	39
Rysunek 18. Lokalizacja stref spacerowych.....	41
Rysunek 19. Lokalizacja stref relaksu.....	42
Rysunek 20. Lokalizacja strefy edukacyjnej.....	45
Rysunek 21. IV warsztaty w Mielcu.....	47

Działanie 4. Drugi etap integracji grupy docelowej – wspólne wypracowanie opcji rozwiązania problemu. Przygotowanie i przeprowadzenie drugiej sesji warsztatowej

Miasto Mielec. Raport cząstkowy

Spis tabel

Tabela 1. Zakres tematyczny drugiej sesji warsztatowej 6